

SZÖVEG –
MÁRTONFFY ANDRÁS

SOROZAT –
KÉRDEZŐK, KÉTKEDŐK, KERESŐK

AZ IGAZI ROBINSON CRUSOE

Alexander Selkirk, a nem túl romantikus hajótörött

Nem sok olyan regényhős van, akinek szobrot állítottak, de még kevesebb, akiről szigetet neveztek el. Robinson Crusoe ilyen. A népszerű regény nagyon is valóságos történet alapján készült.

- ◆ Daniel Defoe 1719-ben adta ki a Robinsonról szóló regényét, amelynek eredeti címe – a kor hagyományai szerint – olyan hosszú, hogy betéríti a könyv egész borítóját. Az írás azonnal bestseller lett Nagy-Britanniában, majd szinte az egész világon. Ez nemcsak az író szakmai tudásának köszönhető, hanem egy Alexander Selkirk nevű kalóznak is, aki nyolc évvel korábban érkezett vissza Angliába a világ egyik legkalandosabb utazása után.

Selkirk nem a későbbi, romantikus kalanderényekből ismert kalózkodást folytatta. Privatér volt, ami azt jelentette, hogy az állam engedélyével fosztott ki ellenséges hajókat, leginkább a Karib-tengeren. Az angol korona ezekben az időkben tevékenyen támogatta mindazokat a vállalkozó kedvű tengerészeket, akik ellenséges – tehát legfőbbképpen spanyol és francia – hajókat akartak megtámadni. Komoly üzlet volt ez: az állam meghatározott százalékot kapott a zsákmányból, és ennek érdekében hivatalos kiváltságleveleket állított ki azoknak a hajóknak a nevére, amelyek ennek a tevékenységnek a szolgálatában cirkáltak a tengereken.

KALÓZKARRIER ÁLLAMI TÁMOGATÁSSAL

Selkirk – egy skót bőrcserző és varga fia – olyan ember volt, aki kifejezetten ilyesmire termett. Már fiatal korában megmutatkozta agresszív tulajdonságai, kezelhetetlen természetű erekedésekbe sodorta, ezért hamarosan a helyi hatóságok is érdeklődni kezdtek utána. Már 1693-ban, tizenhét évesen botrányt okozott egy templomban, amikor pedig 1703-ban a saját testvéreit is bántalmazta, beidéztek egy hatósági meghallgatásra. Ő persze nem várta meg az eljárást, hanem tengerre szállt, és kalózkodásba kezdett.

Selkirk barlangja a Juan Fernandez-szigetcsoport egyik szigetén. A kép 1874-ben készült.

Selkirk és Stradling kapitány vitája. Ismeretlen szerző metszete, 1870 körül.

A privatérek társaságába kiválóan beilleszkedett. Kifejezetten jó szakemberré képzelte magát: ha kellett, kizárólagos részt vett, máskor vitorlamester vagy éppen navigátor volt, a hajózás összes szakmai fogását megtanulta. Az amerikai kontinens minden partját bejárta, otthonosan mozgott az Atlanti- és a Csendes-óceánon is. Társaival tengeri csatákban vett részt, hajókat rabolt ki, bányavárosokat támadott meg: hol győztek, hol alulmaradtak, hol ők süllyesztettek el más hajókat, hol nekik kellett az életüket menteni. A „szakma csúcsára” akkor ért fel, amikor egy foglyul ejtett hajó kapitányává nevezték ki.

Nemsokára azonban a privatérekkel is konfliktusba keveredett. Egy kaland során Chile partjaitól 650 kilométerre, a Juan Fernandez-szigetcsoport egyik szigetén, a Más a Tierra nevű lakatlan földdarabon kötöttek ki, hogy vizet vegyenek föl. Selkirk nem volt elégedett a hajó állapotával. Azért kardoskodott, hogy maradjanak ott egy darabig, és javítsák ki a hibákat, mert így el fognak süllyedni. A kapitány hallani sem akart ilyesmiről, mire Selkirk közölte, hogy ő inkább ott marad egyedül, de azzal az életveszélyes hajóval nem megy tovább. A szaván is fogták. Hiába gondolta meg magát a könnyelmű kijelentés után, az már nem segített.

MINDEN KÖNYÖRGÉSE ELLENÉRE
OTTHAGYTÁK AZ ELHAGYATOTT SZIGETEN.
TISZTESSÉGBŐL ADTAK NEKI EGY PUSKÁT
PUSKAPORRAL ÉS GOLYÓKKAL, EGY
FEJSZÉT, EGY KÉST, EGY KONDÉRT ÉS EGY
BIBLIÁT, AZTÁN A HAJÓ HULLADÉKAIT
HÁTRAHAGYVA ELVITORLÁZTAK.

A MAGÁNYOS SZIGETLAKÓ

Selkirk számára megkezdődött egy újfajta harc az életben maradásért. Kezdetben nem mert a sziget belsejébe menni, mert félt a ragadozóktól. A part közelében maradt, ahol rengeteg rákot talált, így az éhhaláltól megmenekült. Sajnos azonban rá nem vonatkozhatott a hajótörtek rutinja: nem mert tüzet gyújtani, és a közelben elhaladó hajókat lesni, mert ezek nagy valószínűséggel spanyolok lettek volna, akik a helyszínen kivégzik.

Így aztán beóvakodott a sziget belsejébe, és ezzel nagyon jól járt. Kiderült, hogy a korábban erre járó hajók kecskéket engedtek szabadon, amik elvadulva azóta is vígan legeltek és szaporodtak. Ezeket könnyedén leterítette a puskájával, majd mire elfogyott a muníciója, megtanulta utolérni és késsel megölni őket. Káposztát, paszternákot szintén vitt már valaki a szigetre korábban, sőt, borsot is talált, hogy a húst megfűszerezze. Az európai hajókon érkezett patkányok elleni küzdelem érdekében hasonlóképpen elvadult macskákat szelídített meg.

A kezdeti depresszió után magára talált, és elkezdte otthonosan érezni magát a szigeten. Két kunyhót is épített, amikor pedig a kése kicsorbult, a hajósok által a partron szétszórta hordók a bronzsaiból készített magának újat. A hideg ellen a leölt kecskék szőröstül lehúzott bőréből, szögéből készült túvel varrt ruhát, cipőre pedig egy idő után egyáltalán nem volt szüksége, mert a talpa olyan kemény lett, hogy semmi nem tudta felsérteni.

A SZÁMKIVETETT KALÓZ NÉGY ÉVET ÉS NÉGY HÓNAPOT TÖLTÖTT A MÁS A TIERRA-SZIGETEN.

Ezalatt két hajó is horgonyt vetett a partjainál, de mindkettő spanyol volt, így Selkirknek menekülnie és bujkálnia kellett, amíg el nem mentek. Végül 1709. február 2-án egy Duke nevű privatérhajó horgonyzott le a sziget előtt. Amikor a legénység partra szállt, nem akartak hinni a szemüknek. Egy eszelős örömmel ugrándozó, boldogan ordibáló vadember vetette magát a karjaikba. Mindenféle kecskebőrök lógtak rajta, mezítláb rohangált, szavát alig lehetett érteni.

Leírásuk szerint ez a hajótörött sokkal jobb egészségi állapotban volt, mint bárki a hajón. A kalózok skorbutban szenvedtek és le voltak gyengülve, Selkirk látta el őket egészséges, vitamindús élelmiszerekkel, napokig gyógyította a betegeket. Elmondták róla, hogy kifogástalan testi és lelki állapotban volt, olyannyira, hogy futásban büszkén lehagyta a hajó kuttyáját is.

Selkirknek persze ekkor még nem volt lehetősége hazamenni, mivel a kalózok továbbhajóztak, hogy raboljanak. Minden eddiginél lelkesebben vetette bele magát a többiek oldalán a szerződéses fosztogatásba. Hamarosan megtették első tisztnek, majd ismét

megkapta egy birtokba vett hajó irányítását. Annyira belejött a rablásba, hogy a mai Ecuador területén foglyul ejtett egy csapatnyi gazdag özvegyasszonyt, és elrabolta ruhájukba rejtett ékszereiket.

ANGLIA HÍRES EMBERE

Amikor Selkirk 1711 októberében, nyolc év távollét után megérkezett Angliába, hajótörésének és a több mint négyéves számkivettségének azonnal híre ment.

ELŐSZÖR HELYI, MAJD ORSZÁGOS HÍRESSÉG LETT. HAMAROSAN PÉNZÉRT, KOCSMÁKBAN ÁRULTA A SZTORIJÁT, VISSZATÉRT A RUMHOZ ÉS A VEREKEDÉSHEZ, ÉS ÚGY FOLYTATTA A KICSAPONGÓ ÉLETET, MINTHA MI SEM TÖRTÉNT VOLNA.

Imádtá őt az akkoriban szárnyát bontogató sajtó, és több író is megemlékezett a kalandjairól. Valószínűleg az addigra már ötvenes évei végén járó Daniel Defoe is találkozott vele. A Robinsonban mindenesetre megírta a hajótörést, a kecskéket, a kunyhókat meg még sok minden mást, és bár minden bizonnal más forrásokat is használt a történethez, túl sok az egyezés ahhoz, hogy a kettőnek ne legyen köze egymáshoz.

Alexander Selkirk nem sokáig bírta a tétlen nyugalmat. Hamarosan újra tengerre szállt, kalózkodott, közben feleségül vett egy özvegy fogadósnőt, és a sors fintora révén Afrika nyugati partjainál kalózok ellen harcoló, őrzőhajókon szolgált. A halál is itt érte. 1721-ben, negyvenöt éves korában belehalt a sárgalázba.

Népszerűsége azóta sem csökkent: szobra 1885 óta áll skóciai szülővárosában, filmek és rajzfilmek készültek az életéről, és a Más a Tierra-szigetet 1966 óta hivatalosan is Robinson Crusoe-szigetnek hívják.

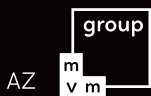
A történelem egyébként igazolta Alexander Selkirk döntésének helyességét. Az a hajó, amelyik otthagya őt a szigeten, hamarosan elsüllyedt, mert rossz állapotban volt. A legénység jó része megfulladt, az életben maradtakat pedig a spanyolok elfogták és börtönbe vetették. ♦

SZÉPMŰVÉSZETI
MÚZEUM

ÉLŐ MÚZEUMCAFÉ + DJ + TÁRLATVEZETÉSEK
MEGÚJULT ÁLLANDÓ GYŰJTEMÉNYEK + JAZZ
TEMATIKUS SÉTÁK + BORBÁR + FÉNYFESTÉS
ART BONBON + WORKSHOP + FINE ART BISTRO
ÉLŐ MÚZEUMCAFÉ + DJ + TÁRLATVEZETÉSEK
MEGÚJULT ÁLLANDÓ GYŰJTEMÉNYEK + JAZZ
TEMATIKUS SÉTÁK + BORBÁR + FÉNYFESTÉS
MÚZEUMCAFÉ + DJ + TÁRLATVEZETÉSEK
MEGÚJULT ÁLLANDÓ GYŰJTEMÉNYEK + JAZZ
TEMATIKUS SÉTÁK + BORBÁR + FÉNYFESTÉS
ON + WORKSHOP + FINE ART BISTRO
MÚZEUMCAFÉ + DJ + TÁRLATVEZETÉSEK
MEGÚJULT ÁLLANDÓ GYŰJTEMÉNYEK + JAZZ
TEMATIKUS SÉTÁK + BORBÁR + FÉNYFESTÉS
MÚZEUMCAFÉ + DJ + TÁRLATVEZETÉSEK
MEGÚJULT ÁLLANDÓ GYŰJTEMÉNYEK + JAZZ
TEMATIKUS SÉTÁK + BORBÁR + FÉNYFESTÉS
ÉLŐ MÚZEUMCAFÉ + DJ + TÁRLATVEZETÉSEK
MEGÚJULT ÁLLANDÓ GYŰJTEMÉNYEK + JAZZ
TEMATIKUS SÉTÁK + BORBÁR + FÉNYFESTÉS
ÉLŐ MÚZEUMCAFÉ + DJ + TÁRLATVEZETÉSEK
MEGÚJULT ÁLLANDÓ GYŰJTEMÉNYEK + JAZZ
TEMATIKUS SÉTÁK + BORBÁR + FÉNYFESTÉS

ESTI
INGYENES
PROGRAMOK
SZEPMUVESZETI.HU

AZ

BEMUTATJA:

MÚZEUM+

NAGY ZSUKA:

KÖTÉS

az otthon az ahol enni kapok és
inni ahol kicserélik a sebemen a kötést
ahol sokáig lehet aludni ahol el lehet
bújni a napok elől ahol anya van meg
apa ahol kitakar az álmatlanság és anya
betakar ahol apa paprikás krumplit csinál
ebédre és tévét nézünk betakarózva teával
a kezünkbe az otthon az ahová haza lehet
menni ha túlél az ember ha megvágják
a hasát az otthon az mikor nem tudja az
ember milyen mikor nincs mert neki van
ahol megmossák és bekenik a varrat helyét
ahol sok citromot raknak a teába ahonnan
nem kell menni munkába az otthon az
ahonnan van hová továbbmenni mikor bír
az ember egészséges és életre kész az
otthon az ahol anya apa van és az aki túlél

LACKFI JÁNOS: NAGYON ARANYOS CSAJSZI

♦ Jön a kis primadonna, csecsemőkora óta szerelmes vagyok belé, tudja jól, ki is aknázza, már a turkálóban vett mini harisnyákkal eldölt, már a flitteres szoknyácskákkal, már azzal, hogy nem lehetett kipaterolni őt a franciaágyunkból. Ott hortyogott, terjeszkedett ez a kis gombóc, a szélére szorultunk mindketten, Péternek azóta fáj a válla.

Jön a kis primadonna, nem végleg, csak ad magából egy kicsit. Hadd dédelgessem! Taroljam le érte a piacot, beleszabol a friss petrezselyembe, elvárja a kápiapaprikát, pont olyan legyen a csalamádé, az almás pite, mint gyerekkorában! Behunyja a szemét és visszarepül, és anygalarca lesz, bámulom, aztán cseppet sem anygali hangon megszólal: „Ne nézz, anya, ne nézz így, mert falra mászok tőle!”

Jön a kis primadonna, a szobája egész évben múzeum, simogatom a tárgyakat, törölgetem a port, falon a röpis pólója a sulí címerével, elvihető kávéspoharak a Costa Coffee-ből meg a McDonald's-ből, plüssök, képeslapok Párizsból, faliújság csajos fotókkal. Ott lóg a frissen mosott, habos fürdőköpenye, ha beletemetem az arcom, az ő illata. Ha megjön, rögtön belebújik, beássa magát az ülgarnitúra párnái közé.

Jön a kis primadonna, naná, hogy az apja csinálja is már a paprikás krumplit, a szája íze szerint, ha én kérek valamit Pétertől, bevásárlást, barkácsolást, besegítést, általában dűnnyögés a válasz: „Persze, szívem, csak ne most!” Mindig van fontosabb dolga, kivéve, ha beállít ez a drágalátos vérszívó, lassan harmincéves, mi fizetjük az albérletét. Naná, majd ő! A tanári pénzből... Nem mintha bankigazgatók lennének, mégis ott a két nyugdíj meg a földek, de próbálnánk csak elvárni, hogy beszálljon a koszos munkákba.

Jön a kis primadonna, legyen ovis tea, mondja, amúgy nem kér cukrot semmibe, folyton az alakjával van elfoglalva, ki a csudának tartogatja a formás hátsóját, azt tudnám! Mondja: „Jaj, anya, nektek még könnyű volt, csupa mocskok ezek a mai srácok, az orrukát nem tudják megtörölni, de már elvárásaik vannak, érzelmi szintjük nulla,

terpeszkednek, söröznek, finganak, ha nem tetszik valami, lelépnek.” Hát a mi életünk se volt sétagalopp, dolgoztunk, mint az állat, fel nem foghatom, hova röpdös most ez a sok céltalan fiatal, akciós repjeggyel Izlandra meg Máltára, küldözgetik az álomfotókat, aztán siránkoznak, hogy nem tudnak összespórolni egy lakást.

Jön a kis primadonna, ételt oszt a hajléktalanoknak, szelektálja a hulladékot. Kibontakoztatja az énjét egy improvizatív drámaszakkörben. Zumbázik, az tiszta pozitív energia. Jógázik, hogy meglegyen az egyensúlya. Az én egyensúlyom akkor van meg, ha megvetem a lábam a szántóföldön, és nekilátok a kapálásnak. Szövőszakkörbe jár, balkonládában termeli a bazsalikomot, de viszi itthonról a krumplit, a lecsót, a szilvalekvárt, a mustot, a céklát, az epret, a csöves kukoricát, a savanyúságot, a mézet. Édesanya, édesapa, ez egy kincsesbánya, tiszta édenkert! De ha mi lerokkanunk, nem lesz itten paradicsomi állapot, csak pusztulat, apátok így is cukros.

Jön a kis primadonna, egymeg meg, táncol a kertben, a szőlőlugasban, lecsippent egy-egy szemet, elterül a tyúkfosos fűben, kacagva nézi a felhőket. Mi van azokon néznivaló? Összekeni a pulóverét, vedd le, kincsem, kiszedem kefével kettő perc alatt. A csinos gombot is kipótlom a nyakánál, szövőszakkör, az igen, de a gombokat felvarni derogál.

Jön a kis primadonna, el nem árulná, mi ez az egész műtét, apróság, félarasznyi seb, mi a fenét szedhettek ki belőle? Megpaskolja az arcomat, jaj, anya, ne aggódj, árt a szépségednek. Aggódok Péter miatt is, dalolva főzi a paprikás krumplit, tudod te, mikor énekelt ez az ember utoljára? Mi ütött belé, ragadós a bolondság?

Jön a kis primadonna, átölel: „Jaj, anya, én vagyok a főbolond! Nem költözünk össze, visszamegy a menyasszonyához a városba, ahonnan jött! Mondta, ne haragudjak, de annak a családnak van egy kis boltja, azt ő átveszi, a lányval együtt! Szép volt, ennyi volt, sose fogja elfelejteni! Biztos találok másikat, nálánál jobbat, mert megérdemlem, nagyon aranyos csajszi vagyok... Jaj, anya, meg se csókol!” ♦

SZÖVEG –
OSZTOVITS ÁGNES

KAMASZTÜKRÖK SZÜLŐKNEK ÉS LEENDŐ FELNŐTTEKNEK

Nem csupán a véletlen hozza most össze a huszonhat nyelvre lefordított kínai-amerikai írónőt, Celeste Ng-t s rögtön két, magyarul nemrég megjelent könyvét, valamint a töretlenül népszerű, kiváló magyar költőt, Lackfi Jánost és első regényét. Mindhárom kötet fogva tartja az olvasót, nehéz őket letenni. Azt is mondhatnánk, kitűnő lektűrök, ha a szónak nem lenne kínos mellézköngéje az irodalmárok körében. Minhárom regény központi szereplője önmagát kereső, felnőni igyekvő kamasz. A rokonság ezzel véget is ér, mert a két író világlátása, így aztán történetészövege, stílusa merőben különböző.

LACKFI JÁNOS „LEVÁGOTT FÜL”

című, több mint háromszáz oldalas regényének főszereplője egy tizenhét éves gimnazista fiú. Bár Lili, a hasonló korú vak lány monológja indítja a könyvet, a kalandhős az ablakpárkányon levágott emberi fület találó srác, aki ahelyett, hogy bedobná a kukába a szokatlan leletet, úgy dönt, kinyomozza a történetét. Kié volt, hogyan vált

le az illető fejről, s hogyan jutott épp az ő szobájá elé. A történetnek rengeteg humoros, bizarr, krimibe, sőt sci-fi-be illő fordulata van, de mind mögött ott a hétköznapi valóság: a család, az iskola, a barátok. Ebben a közegben legalább olyan nehéz helyt állni, mint a hajmeresztő kalandok forgatagában. Mert mi van akkor, ha kiderül, hogy a gyerektől példaadó, férfias viselkedést váró apa csalja az anyát, mégpedig egy osztálytárs mamájával? Büntessen a kamasz? Hagyjon ott csapot-papot, menjen világgá? Ha így dönt, meg tud-e állni a saját

lábán? Húzdjon meg egy barlangban, rágjon gyökereket, büntesse meg az egész világot? Csapódjon egy ügyes bűnbandához, raboljon ki elhagyott nyaralókat? Adja fel magát a rendőrségen? Dobja oda a féltve őrzött, gondosan tartósított fület a hányaveti zsaruknak? A fiú kamasz érzékenységgel és vagányságával minden utat kipróbál, és szinte észrevétlenül felelős felnőtté válik.

Mivel a történetet a fiú mondja el felnőtt manírok nélkül, nagyon mai nyelven, hála Isten, hiányoznak a nagy szavak, az erkölcsi szentenciák. Ezek nélkül is pontosan érti az olvasó az író üzenetét, hogy tudniillik az elénk sodródó fél fület – a feladatot – nem pöckölhetjük félre.

A regény másik szálát Lili bontja ki előttünk. Ez az ugyancsak a felnőttkor küszöbén álló lány nem lát, csak hall, és mindent pontosan megérez. Neki aztán igazán oka lenne lázadni a sors ellen, de nem teszi, mert szereti az életet, kíváncsi a világra. Őt édesanyja halála avatja végleg felnőtté. Lili sorsán csak azért nem zokogunk, mert az ő nyers szókimondása, fanyar humora ezt nem engedi. Noha a fiú és a lány története itt-ott találkozik, két külön világ áll előttünk.

A manapság divatos „érzékenyítő” foglalkozások, előadások helyett, esetleg azok mellett olvassuk el Lackfi János első regényét, biztosan érzékenyebbek, megértőbbek leszünk.

(*Helikon Kiadó, 2018., 3999 Ft*)

A kínai bevándorlók gyermekeként az Egyesült Államokban született szerző első regénye joggal kapott számos elismerést, s lett bestseller több országban is.

CELESTE NG „AMIT SOHASE MONDTAM EL”

című háromszáz oldalas könyve egy sokak számára ismeretlen világba kalauzol. A középpontban egy kínai férfi és egy fehér amerikai nő szerelme, házassága áll. Mindketten úgy döntenek, szakítanak a múlttal, csak a jövőnek élnek, gyerekeikből sikeres embereket nevelnek. Az asszony

feláldozza karrierjét, és abban bízik, hogy kedvenc lánya, Lydia valóra váltja az ő egykori álmait. A három közül Lydia az egyetlen kék szemű gyerek, ő a legkevésbé kínai. A kislány a ránehezedő nyomás hatására jó ideig hozza is az eredményeket, aztán egy reggel holtan találják az ott-honuk melletti tóban.

Lydia halálával indul a regény. A két szülő és a testvérek nyomozásba kezdenek, és hamar kiderül, hogy nem gyilkosság történt. Azt kell megtudniuk, hogy miért választotta a halált a látszólag sikeres, gyönyörű kamaszlány. Mit rontottak el? Az önvizsgálat során megidézik a múltat, s leszámolnak egykori illúzióikkal. Hiába igyekeztek a házasság előtti életüket elfejteni, régi családjuk végig ott kísértett kapcsolatukban. Nem vették észre, hogy olyan terheket raktak lányuk vállára, amelyeket maguk sem tudtak volna cipelni. Halálra szerették Lydiát, s nem törődtek a másik két gyerekkel, sőt, egy idő után már egymással sem. Nem véletlen, hogy a gyász első heteiben házasságuk széthullásával is szembe kell nézniük.

A regény a hetvenes években játszódik, amikor a kisebb városokban még gyanakodva figyelték az emberek a vegyes házasságokat. Celeste Ng remekül ismeri ezt a világot, ráadásul született elbeszélő, aki az első bekezdéstől az utolsóig ébren tartja az olvasó érdeklődését.

(Európa Könyvkiadó, 2016., 2990 Ft)

Valószínűleg Székely János kiváló fordításának is komoly szerepe van az „Amit sohase mondtam el” magyar sikerében, hiszen az újabb könyv,

CELESTE NG „KIS TÜZEK MINDENÜTT”

című, négyszáz oldalas munkája egy másik fordító tolmácsolásában kevésbé tűnik kimunkált szövegnek. A kérdésfelvetés most is izgalmas, de a rendkívül szerteágazó cselekmény olykor nehezen követhető, a szereplők kevésbé árnyalt figurák, mint az első regényben. A hang olykor-olykor

megbicsaklik. A közös motívum a két regényben a felnőtt világról ítéletet mondó kamaszgyerek szerepeltetése. Itt ő lobbantja lángra a nyugodt kisváros kívül-belül hibátlannak tartott családi otthonát, mert elege lett a képmutatásból.

A regény egyik fő kérdése: ki az igazi anya? Meggondolhatja-e magát a béranyaságot vállaló nő, ha a kilenc hónap alatt megszereti a magzatot? Tekinthet-e sajátjaként az újszülöttre? Vagy: visszaperelheti-e az örökbefogadó szülőktől a gyermekét az az anya, aki a nyomorúságban döntött a lemondásról, és már anyagiilag is készen áll a kicsi felnevelésére? Nincs egyértelmű válasz. Ahogy a másik témakör felvetéseire is nehéz felelni: áldás-e vagy átok a kamaszkori testi kapcsolat? Beleszólhat-e a szülő gyereke párválasztásába? Ki álljon a kamaszlány mellett az abortusz idején?

Van a regénynek néhány nagyon emlékezetes jelenete, ami kivételes frői tehetségre vall, arra, hogy Celeste Ng magasan fölötte áll az átlagos lektúrszerzőknek. Legyünk türelmesek vele, még nincs negyvenéves.

(Európa Könyvkiadó, 2018., 3999 Ft) ◆

SZÖVEG –
DÉR KATALIN klasszika-filológus

SOROZAT –
BIBLIA ÉS IRODALOM

REMÉNYIK SÁNDOR: A KERESZT FOGANTATÁSA

A Szentlélek nagy fergeg-köpenyben
A Libanonra szállott.

A Libanon csúcsán egy cédrus állott.
Törzse obeliszk, feje korona.

A Szentlélek ráharsogott: Te fa!
Máriától, a Szűztől most jövök,
Csirázik immár az Isten fia,
És áldott ő az asszonyok között.
Most rajtad a sor: ím, vihar-kezemmel
Megáldalak: légy terhes a kereszttel!
Légy te is áldott minden fák között,
Érezd, hogy nő benned a feszület,

Éveid: a Megváltó évei,
Míg utatok egykor összevezet.
Rajtad csorogjon végig Krisztus vére,
Kidöntve majd magányod vadonából
Állítsanak a világ közepébe.

Ott állj majd minden árva faluvégén,
Ott függ a cellák kietlen falán,
Ős-fádnak ezer apró másaképen.
Forgácsolódj szét millió darabra,
A Szabadító tekintsen le rólad
Millió megbilincselte életrabra,

A Szentlélek nagy fergeg-köpenyben
Tovazúgott a Libanon felett,
Zúgásában ezer fa reszketett,
Ordító erdőn ment harsogva át,
Csak egy fa értette meg a szavát, –
Lehajlott óriási koronája:
Kereszt-sorsának megadta magát.

Libanoni cédrusok. Edward Lear (1812–1888) festménye. Olaj, vászon, 1861.

A libanoni cédrusfát számtalan legenda övezi. A költő által felhasznált változat szerint Ádám fia, Szet az ősatya sírján elültetett egy Édenkertből származó magot, amelyből hatalmas és igen hosszú életű cédrus fejlődött ki, hogy sok ezer év múltán ebből a fából készüljön Krisztus keresztje.

A vers Reményik vallásos lírájának egyik csúcspontja, mert a kereszténységnek az Újszövetség lényegét hordozó foglalata, e lényeg sajátos költői megragadása. Magában foglalja a Megváltó születését és áldozati halálát, e kettő helyét, Betlehemet és Jeruzsálemet, egybeköti a karácsonyt és a húsvétot. Történetet mesél, így műfaja szerint elbeszélő költemény, ám a lírai műfajok sajátosságai is összetalálkoznak benne: az óda magasztos hangja, az elégia érzelmi tobzódása, a bibliai zsoltárok áhítata. Az elbeszélés rövid foglalatata annyi, hogy a Szentlélek Jézus fogadásával egyidőben máris kiszemelte az Istenfia

sorsának fáját, a majdani keresztfának szánt cédrust, a mítoszok romolhatatlan életfáját, amelyből a feszület megácsolják egykor. E perctől fogva a fa is „terhes a kereszttel”, és „áldott minden fák között”, ahogyan Mária a fiával, Jézussal viselő, és ahogyan ő áldott az asszonyok között. Sorsuk összefonódik, amit a költő szócsérékkel is nyomatékosít: miközben Máriában „csírázik immár az Isten fia”, a cédrusfában is úgy „nő a feszület”, hogy együtt növekedjenek fel a húsvét világmegváltó eseményére. A fa és Isten Fia szinte egyetlen lényé forrnak össze a költeményben. A Szentlélek versbeli jövődölése szerint a cédruskereszt, a szenvedésnek, a megváltásnak és a feltámadásnak ez a szimbóluma a világ szellemi középpontjában lesz felállítva, hogy azután önmaga „ezer apró másaképen” sokszorozódják meg a remény hordozójaként „minden árva faluvégen” és templomokban csakúgy, mint kietlen börtöncellák és szerzetesi cellák falán. ♦

VENDÉGSÉGBEN PROSPERÓNÁL

Milyen lehet egy angyal zuhanása? Mit érzett Dante, amikor viszontlátta Beatricét? Milyen volt az a bizonyos „sűrű sötét erdő”, amelyben elveszett az igaz út? Hogy nézhetett ki Prospero szigete igazából?

- ◆ Az irodalom klasszikusai, amelyeken felnőtünk és felnőtt Európa, évtizedekkel később többnyire közhellyé, toposzá koptak emlékezetünkben. De tudjuk bár könyv nélkül, merre bolyongott a tengeren Odüsszeusz, hogy került Gulliver idegen tájakra; ha nem tettünk fel a bevezetőben említettekhez hasonló „tudománytalan” kérdéseket, valószínűleg nem vált élménnyé a mű, nem vált a részünké, nem lett a sajátunk.

A romantika korában a képzőművészet rajongott a fentiekhez hasonló gondolatkísérletekért, és az illusztrációk bizonyára nagyban hozzájárultak az irodalmi művek befogadásához is. A preraffaeliták, mint Dante Gabriel Rossetti vagy Edward Burne-Jones, Angliában dekoratív köntösben tárták a közönség elé a kerekasztal lovagjainak történetét. A mi festőink szintén a történelmi múltból vagy a magyar mondavilágból választottak témát – a század második felében sokszor rejtett utalásokkal a szabadságharc hőseire vagy a bukás fölött érzett fájdalomra, gondoljunk csak Madarász Viktor vagy Zichy Mihály műveire.

Badacsonyi Sándor mintegy száz évvel később nem tett mást, mint mindannyian: újraolvastott és személyes kérdéseket tett fel a képzőművészet nyelvén. Az 1970-es években induló művészi pályáján – tudjuk a történelmi okokat – „ideológiailag” nem sok lehetőség kínálkozott. Badacsonyi úgy döntött, egyforma távolságot tart a szocialista realizmustól és a kereteket feszegető avantgárd második hullámától is.

FOGALMAZHATUNK ÚGY IS: A BELSŐ EMIGRÁCIÓT VÁLASZTOTTA,
A KLASSZIKUSOK ZÁRT ÉS KIKEZDHETELLEN VILÁGÁT.

Többek közt Dürer és Rembrandt hatására a különlegesen finom és magas szintű mesterségbeli tudást követelő rézmetszet, rézkarc és az akvatinta technikájához fordult.

Csendélet asztal 1950 Badacsony

Székely műtér 1954 Badacsony

Az irodalmi művek újragondolása több lett pusztán illusztrációnál, minden „Badacsonyisodott” valahol útközben. A mesterektől örökölt melankolikus, nosztalgikus hangulatot kiegészítette egyéni mitológiájának alakjaival. A metszeteken gyakran megjelenő varjak, baglyok, emlésök akár Goya rémeit is eszünkbe juttathatják, már léptékük miatt is a fenyegetettség érzetét keltik, kérdőjelessé teszik a harmóniát.

A BADACSONYI SÁNDOR ÁLTAL GYAKRAN SZEREPELTETETT EGY VAGY KÉT FÉRFI FŐALAK MINTHA EGY VILLON-BALLADÁBÓL LÉPNE ELÉNK.

Rongyos ruhában; passzívan szemlélik esetlen, de kedvesen torz vonásokkal a köröttük kibontakozó,

zsúfolt szcénát. Dialektikus ellentétként esetenként egy gyönyörű női akt, a szépség és/vagy a művészet vesz részt a csendéletszerű jelenetben. Hogy a szereplőket szikla, sár, víz vagy drapéria veszi-e körül, sokszor eldönthetetlen, hála a művész különleges technikai tudásának.

A grafika a szerencsés műfajok közé számított a puha diktatúra időszakában, miután méreteinél fogva könnyebben el tudta kerülni a cenzúra figyelő tekintetét. Kovács Tamás, Rékassy Csaba grafikusművészekhez hasonlóan Badacsonyi is könnyen értelmezhetőnek tűnt, és ezért talán túlságosan is árnyékban maradt a rendszerváltást követően is.

Sajátos világa azonban csak első látásra könnyű „olvasmány”.

Badacsonyi Sándor (1949–2016) emlékkiállítás, a „Gulliver a kertben” 2019. április 21-ig látogatható a Pesti Vigadóban. ♦

ÖSSZEÁLLÍTOTTA –
GERGELY-BAKA ILDIKÓ, FODOR KRISZTINA

SOROZAT –
KIMENŐ

ÁPRILISI KIMENŐ

CSÚSZDA

A Kolibri Színház előadása egy modern Piroska és a farkas-történet egy tinédzser lány online térben bolyongásáról, egy minduntalan megjelenő, el nem fogadott anyai kézről, az erdőben való eltévedésről, a kiűtkeresés kilátástalanságáról, a helyes útról való letérés kínjairól, az öntudatlan önpusztító önvédelemről, ahonnan egyenes út vezet a legvéresebb farkas asztalára, aki mindig készen áll enni! Az előadás nagyjából 45 perc, amelyet 45 perc feldolgozó foglalkozás követ.

Budapest, Kolibri Színház, 2019. április 8.

VARÁZSLATOS VILÁGŪR

A Vajdahunyadvárban nyíló, több mint 1000 négyzetméteren megvalósuló új kiállítás és játék képzeletbeli űrutazásra hív mindenkit. A látogatók megismerhetik a világűr törvényeit és természetét: megtudhatják, hogy melyik planéta a Naprendszer porszívója, hogy hogyan születnek a csillagok, kideríthetik, hogy tudnának-e csellózni a Holdon, és hogy milyen íze van a galaktikus

ködnek. A résztvevők belépéskor játékfüzetet kapnak, amellyel lépcsőről lépcsőre kerülhetnek közelebb a célhoz.

Budapest, Vajdahunyadvár, 2019. március 30 – május 31.

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

KERESZTÉNY ÉVAD 2019
20

„Íme, e jellel
vége a varázsnak:
ettől gyógyul a mély seb.”

BÉRLETMEGÚJÍTÁS

ERKEL SZÍNHÁZ **április 15 – 18.**

INTERNETES VÁSÁRLÁS **április 15 – 22.**

BÉRLETVÁLTÁS

április 24. – június 28.

OPERA ÉRTÉKESÍTÉSI CENTRUM / INTERNETES VÁSÁRLÁS

EPISODE 31
CHROMA
POPPEA MEGKORONÁZÁSA
A MESTER ÉS MARGARITA
FANTASIO
FORTUNIO
MESSIÁS
MATHIS, A FESTŐ
LAURENTIA
MENTS MEG, URAM!
SIMONA NÉNI
A CREMONAI HEGEDŰS
AZ ARANYMŰVES BOLTJA

PARSIFAL

SZÖKTETÉS A SZERÁJBÓL
KREOL MISE
A MI KARÁCSONYUNK
JOYFUL!
DON CARLOS
KERESZTKANTÁTÁK
ISTVÁN, A KIRÁLY

ERKEL
SZÍNHÁZ
THEATRE

EIFFEL ART STUDIOS
EIFFEL
MŰHELYHÁZ

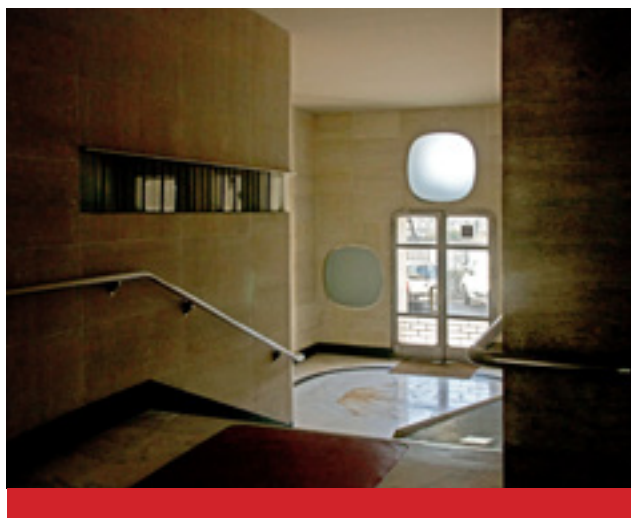
opera.hu | facebook.com/Operahaz

ÁPRILISI KIMENŐ

BUDAPEST100

Idén kilencedik alkalommal rendezik meg a Budapest100 programsorozatot, a téma ezúttal a magyar modern építészet – az idén százéves Bauhaus apropóján. Nem volt még egy olyan művészeti iskola, amely ilyen gyökeresen és máig hatóan formálta volna át a modern ember fogalmait a szépről, a hasznosról és a jóról. Budapest progresszív építészei lakóházak és középületek százaival próbálták megfelelni az irányzatnak; 2019-ben mi magunk ítélni fogjuk meg, milyen sikerrel.

Budapest több kerületében, 2019. május 4–5.

BANFF HEGYIFILM FESZTIVÁL

A Banff Centre Mountain Film Festival a világ legnagyobb hegyifilm fesztiválja. A kanadai szemlére benevezett 400 film legjobbjait a világ számos pontján bemutatják, idén 40 országban, 550 helyszínen várják a nézőket az extrém- és kaland sport filmek. A 2019-es alkotásokban egzotikus tájakat, adrenalinban dús kalandokat, távoli kultúrákat láthatunk.

Budapest, Corvin mozi, 2019. április 10–12.

BOSZORKÁNY MESEÖSVÉNY A SOPRONI PARKERDŐBEN

A Soproni Parkerdőben nyolc állomásos tanösvény várja a kis felfedezőket. A 900 méteres út során egy térkép segítségével helyi legendák nyomába erednek a családok, ügyességi feladatokat oldanak meg, az egyes állomásokon pecsétet gyűjtenek, hogy a végállomáson átvehessék jutalmukat.

A IRODALOM VISSZAVÁG

A VÁRKERT IRODALOM ÚJ SZOROZATA

Mindenki járt iskolába, mindenki tanult irodalmat: azaz mindenki ért az irodalomhoz. Kevés olyan program van ma Magyarországon, ami egy olyan témát jár körül, melyet mindenki tanult, ezért mindenki ért hozzá: azaz mindenkit érdekel!

Az est aktuális és kortárs! Házigazdája **Nényei Pál** író és pedagógus, aki meghívott vendégeivel estéről-estére beszélget nemcsak irodalomról, hanem oktatásról is.

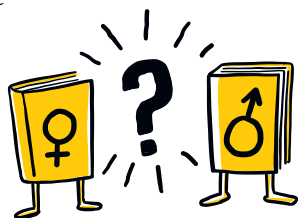
NŐI ÍRÓK, FÉRFI ÍRÓK

*Kisebb művészek-e a nők, mint a férfiak?
Van-e esélyegyenlőség az irodalomban?*

2019. április 11. 19 óra

Helyszín: Testórpalota, Vetítőterem

Jegyár: 1.500 Ft

NÉPIESCHEK AZ URBÁNUSOK ELLEN

*Létezik-e ez a kettősség, és ha nem, miért beszélünk róla? Penna a kifent kasza ellen!
Végre eldöntjük az évszázados vitát!
Pankráció!*

2019. május 9. 19 óra

Helyszín: Testórpalota, Vetítőterem

Jegyár: 1.500 Ft

VÁRKERT
BAZÁR

A program-, helyszín- és árváltoztatás jogát fenntartjuk.
varkertbazar.hu

SZÖVEG –
MIRTSE ÁRON zoológus

SOROZAT –
VADÁLLATOK KÖZELRŐL

BARÁTSÁG AZ ÁLLATVILÁGBAN

Létezik-e vajon az állatvilágban olyasmi, amit az emberek világában barátságnak nevezünk? Egyáltalán, hogyan tudjuk meghatározni a barátság fogalmát? És ki lehet a barátja, mondjuk, egy lónak? Egy másik ló? Vagy előfordulhat barátság különböző fajú állatok között is?

- ◆ Vannak olyan állatok, amelyek életre szóló kapcsolatban élnek egy másik állatfajjal. Közismert példa a tisztogatóhalaké, amelyek nagyobb, gyakran ragadozó halakat kísérik, és megszabadítják őket az élősködőktől, aminek révén ők maguk táplálékhoz jutnak. Vagy a mézkalauz madár, amely a méhészborzsal közösen kutatja fel a vad méhek fészket, hogy aztán osztozzanak a zsákmányon. Ez azonban megtévesztő: ez a jelenség nem barátság, hanem szimbiózis. Kölcsönös előnyökön alapuló kapcsolat, amely ösztönösen jön létre, az állat génjeiben van rögzítve, tehát nem egyedi vonzódáson alapszik. Az igazi barátságokat nem fajok, hanem egyedek között kell keresni.

BARÁTSÁG A NEMEK KÖZÖTT?

Számos állat köt életre szóló párkapcsolatot: együtt élnek, együtt alszanak, vándorolnak, vadásznak, segítik, védelmezik egymást, gyakran a párzási időszakon kívül is, és az utódaikat is közösen nevelik fel (legalábbis azok a fajok, amelyeknél beszélhetünk ivadékgondozásról). Gyakori ez a madaraknál, mint például a darvak, gólyák, vadludak vagy számos papagáj, de sok emlősre, néhány hüllőre, sőt, még a tengeri meztelencsigák között is akad monogám. Ez azonban megint csak nem barátság, hanem a fajfenntartó ösztönnek egy adott fajra jellemző megnyilvánulása. Az ellentétes nemű egyedek közti vonzalmat még az emberek között is inkább a párkapcsolatra való törekvés határozza meg – sokan egyenesen kételkednek abban, hogy létezik igazi, érdekmentes barátság férfi és nő között.

A VEZÉR ÉS CSATLÓSA

Érdekmentes? De hát kell-e feltétlenül egy barátságának érdekmentesnek lennie? Saját néhai berni pásztorkutyámnak, aki nemcsak méreténél fogva, de kiegyensúlyozott, ám határozott egyénisége okán is falkavezérnek számított a kutyafuttató alkalmi közösségében, volt egy jó barátja, egy úgyszintén kan angol vizsla (pointer). Szemmel látható volt a vonzalom a két kutya között, és aki Lajossal kikezdett, annak Hasszánnal gyűlt meg a baja, így aztán biztonságban érezhette magát mellette, és többet megengedhetett magának, mint amire saját adottságai alapján lehetősége lett volna. Kettejük kapcsolata tehát az ő irányából nem nevezhető teljes mértékben érdekmentesnek, egy vezérnek pedig talán még nagyobb tekintélyt ad, ha van egy feltétlen híve, de ettől még semmiképp nem kérdőjelezném meg, hogy igazi barátság volt köztük.

EGYÉNISÉG ÉS FALKAÉLET

Ahhoz, hogy egy állat képes legyen baráti érzelmeket táplálni, ilyen kapcsolatot kialakítani, mindenképpen szoros közösségben élő, intelligens, társas lénynek kell lennie. A szokottnál mélyebbnek tűnő, egyedi vonzalmat a kutyákon kívül megfigyeltek már emberszabásúak, cetek, elefántok, lovak, sőt, tevék és vaddisznók között is. Ezek az állatok közvetlenebb, személyesebb kapcsolatot ápolnak egymással, mint akár a magányos életmódot folytató, akár a nagy csordákban, rajokban élő fajok. Lényeges, hogy ezeknek az állatoknak az ember számára is érzékelhetően egyedi személyiségük van, így valószínűleg ezeket a különbségeket ők is észreveszik, nem látják egymást sem teljesen egyformának. Ez alapfeltétele annak, hogy két példány között megkülönböztetett, egyedi barátság fejlődjön ki.

BARÁTOK VAGY TESTVÉREK?

Az ugyanis, hogy néhány állat (akár azonos neműek is) tartós életközösségben él egymással, még nem feltétlenül tekinthető barátságának. Számos állatfajnál megszokott dolog például, hogy az ivarérettséghez közeledő hímek, miután elhagyták a csapatot, amelyben megszülettek, legénycsapatokba verődnek, hiszen életben maradási esélyeik így jobbak, mint egyedül, de ezekben a közösségekben nemigen alakul ki szoros kötődés két meghatározott példány között, és amikor valamelyikük esélyt kap arra, hogy párt vagy háremet szerezzen magának, akkor kiválik a csoportból. Nehéz eldönteni azt is, hogy mennyire tekinthető barátságának azoknak a hím oroszlánoknak a kapcsolata, amelyek közösen szerzik meg a hatalmat egy-egy falka felett: ezek a hímek általában testvérek, így voltaképpen beleszületnek ebbe a kapcsolatba, nem választják.

FURCSA PÁROK

Különleges és gyakran megható formái az állatok barátságának a két különböző fajhoz tartozó felek közt kialakuló kötődések. A leggyakoribb példa erre a két „ősellenség”, a kutya és a macska, akiket sokan kibékíthetetlennek vélnek, pedig könnyen összeszoktathatók, és gyakran alkotnak meghitt, egymást gondozó, segítő és védelmező párost. A magányosan tartott versenylovak mellett gyakran tartanak a boxban társként egy kisebb állatot, például kecskét, hogy ne érezzék magukat egyedül, és megfigyelték, hogy a lónak fontos társának személye, tehát nem helyettesíthető találmokra egy másik kecskével. Kecse volt a társa hosszú éveken át a Budapesti Állatkert egykori, magányos orrszarvújának is: a vastagbőrű óriás még azt is megengedte kis barátjának, hogy a hátára felkapaszkodjon.

HOL SZÜLETIK A BARÁTSÁG?

Fontos azonban megjegyezni ezekről az esetekről, hogy mindegyik barátság mesterséges körülmények közt, zárt térben tartott, házi vagy állatkerti állatok között jött létre. A vadon élő példányok ritkán keresik más fajok társaságát, inkább a saját fajukon belül alakítják ki kapcsolataikat, bár olykor lehet látni a világhálón felvételeket például együtt úszkáló bálnáról és delfinről, sőt, lefényképeztek már a hőmezőn egy szánhúzó kutyával játszadozó fiatal jegesmedvét is. Ezek az alkalmi találkozások viszont azért nem tekinthetők barátságoknak, mert nem állnak fenn tartósan. Az igazi barátságok létrejöttéhez kell valamiféle közeg, amely a feleket hosszabb időre összekényszeríti – de hát gondoljunk bele: az emberek világában nem így van? Csak itt nem legelőnek, istállónak vagy kifutónak hívják, hanem iskolának, munkahelynek, játszótérnek vagy társasháznak... ♦

Érdekes jelenség, hogy a házimacskák közt, amelyek eredendően nem falkaállatok, szintén megfigyelhetők barátságos kapcsolatok, bizonyoságul annak, hogy az ember mellett egyre inkább társas lényvé válnak ők is.

A papagájok képesek barátságot kötni nemcsak az emberrel, hanem más állatokkal is.

Az állatkertekben olykor dajkakutya nevel fel nagyragadozó-kölyköket, amelyek aztán felnőtt korukban is jó viszonyt ápolnak pótmamájukkal.

A világhírű, verhetetlen magyar versenyló, Kincsem egy macskával osztotta meg istállóját. Azt mondják, egy tapodtat sem volt hajlandó megtenni nélküle, a versenyekre is vele utazott.

SZÖVEG –
PÁCZAI TAMÁS

SOROZAT –
TERMÉSZETKÖZELBEN

ZSIRÁFZOKNI FLAMINGÓKNAK

A karibi flamingót (*Phoenicopterus ruber*) sokáig a rózsás flamingó egyik alfajának tartották, csak 2002 óta kezeli külön fajként az ornitológia. Elterjedési területe főleg Közép-Amerika, elsősorban Venezuela és Kolumbia partvidéke, de a Galápagos-szigeteken is előfordul. Egyik legnagyobb populációja a Hollandiához tartozó Bonaire szigetén és az ehhez közeli, szintén egykori holland gyarmat Curacaón található. *Jasper Doest* fotós 2018-ban hónapokon át dokumentálta a legszínesebb flamingók életét a két karib-tengeri szigeten.

◆ A flamingók béta-karotinban gazdag rákokat és algákat fogyasztanak, ennek köszönhető tollazatuk különleges színe. A szín kialakulásához jellemzően egy-két év kell, így a fiatalabb flamingók kivétel nélkül szürkék. Gázlőmadarak lévén talpuk a homokos, iszapos talajhoz szokott, ezért eltérő környezetben könnyen kisebesedhet és elfertőződhet ez a testrészük. Mint ahogy történt a képen látható fiatal példánnyal is: „A madarat legyengülve találták egy bonaire-i partszakaszon, és egy rehabilitációs központba szállították, ahol az immunrendszerét megtámadó fertőzést sikeresen kezelték, viszont kisebesedett a talpa. Ezért repülővel átszállították az állatot a szomszédos Curacaón található Fundashon Dier & Onderwijs Cariben (FDOC) központba, ahol lábsérült flamingókat látnak el szakszerűen. A súlyosan sérült állatnak az otthon vezető állatorvosa, Odette Doest rögtönzött harisnyát zokniból és fásliból, mert csak így tudták megoldani, hogy a flamingó érzékeny talpa zavartalanul gyógyuljon” – mondta a holland fotográfus a World Press Photo szervezőinek. Itt látható portréja a nagy presztízsű pályázat „természet” kategóriájában versenyez az első

díjért, a végeredményt április 12-én fogják bejelenteni Amszterdamban. Érdemes figyelniük, ugyanis a magyar Máté Bence is az esélyesek között van egy Erdélyben készült fényképével.

Jasper Doest és flamingói a népszerű kiállítás sztárjai lesznek idén (a tárlatot hagyományosan szeptemberben mutatják be itthon), ugyanis az FDOC nagykövetéről, a Bobról készített sorozata is díjesélyes. Bob – ellentétben a képünkön látható flamingóval, akit néhány hetes kezelés után szabadon engedtek – súlyos sérülései miatt röpképtelen maradt, és az intézetben töltött hosszú hónapok alatt az embereket is „túlságosan” megszerette, így nem tudták visszaengedni a szabadba. Különleges természetének köszönhetően azonban lelki társaságot nyújt a többi páciensnek, szabadidejében pedig a környező szigetek iskoláiban tart előadásokat gondozójával, Odette-tel. A sorozat többi képét megnézhetjük a www.worldpress-photo.org oldalon, a fotós saját weboldalán (www.jasperdoest.com) pedig részletesen is elmerülhetünk a karibi flamingók és megmentőik hétköznapijaiban. ◆

OLVASNIVALÓ EGY HÓNAPRA, ÉRTÉKEK EGY ÉLETRE.

KÉPMÁS MAGAZIN ELŐFIZETÉSEK:

ÉVES ELŐFIZETÉS (nyomtatott):
9540 Ft helyett **6900 Ft**

TÁMOGATÓI ELŐFIZETÉS
(nyomtatott): **12 000 Ft**

MEGRENDELHETŐ:
kepmas.hu/elofizetes

ÉVES VEGYES ELŐFIZETÉS
(1 digitális + 1 nyomtatott példány)
12360 Ft helyett **10 290 Ft**

MEGRENDELHETŐ:
digitalstand.hu/kepmas

**A 100 oldalas havilapot keresse az újságárosoknál,
vagy fizessen elő könnyen és gyorsan: kepmas.hu/elofizetes**

BŐVÜL AZ OTTHONTEREMTÉSI PROGRAM

.....
Családvédelmi Akcióterv
.....

ZAMOLDA

stílusos, bátor, elkötelezett

PÁL ESZTER ÉS PÁL ISTVÁN

„A SZÜLEINK VALÓJÁBAN MÁR
BEDAGASZTVÁ ODAADTÁK
NEKÜNK AZT A KENYERET,
AMIT A DIPLOMASZERZÉSKOR
CSAK BE KELLETT TENNI
A KEMENCÉBE.”